

Na konkursie o Patronie szkoły w roku ubiegłym uczniowie znali m.in. odpowiedzi na pytania:

- ▶ Jak brzmi dedykacja na Grobie - Mogile? Dokończ zdanie: „Pamięci zmarłych z głodu i wycieńczenia w obozach, więzieniach i łagrach na .....
- ▶ Kim był Józef Kalinowski?
- ▶ Podaj rok urodzin i rok śmierci św. Rafała.
- ▶ Podaj 3 nazwy miejscowości na Syberii – miejsc przymusowych deportacji Polaków.
- ▶ W ciągu roku Sybiracy obchodzą 3 ważne rocznice. Jedną z nich nazywają Dniem Sybiraka. Podaj datę.
- ▶ Podaj datę założenia Koła Związku Sybiraków w Grudziądzu?

**CZY
WIESZ,
ŻE**

**CZY
WIESZ,
ŻE**

**CZY
WIESZ,
ŻE**

**CZY
WIESZ,
ŻE**

Patronat nad szkolnym konkursem „Patron szkoły – Sybiracy” w roku szkolnym 2008/2009 objęli:

- p. Marzena Drab – poseł na Sejm RP
- p. Andrzej Cherek – kierownik Wydziału Edukacji
- p. Zofia Kalisz – prezes ZS w Toruniu
- płk Grzegorz Mosiołek – dowódca Garnizonu Grudziądz

17 września obchodzimy Dzień Sybiraka. W tym dniu nasi uczniowie wraz ze sztandarem uczestniczą we mszy świętej, która odprawiana jest w kościele pw. Ojca Maksymiliana Kolbe na osiedlu Strzemięcín.

Gimnazjum nr 6 im. Sybiraków w Grudziądzu
Al. 23 Stycznia 30, 86-300 Grudziądz, tel. 56 64 302 55
e-mail: gim6grudz@wp.pl

Redakcja: nauczyciele Gimnazjum nr 6 im. Sybiraków w Grudziądzu:
Anna Góra, Mirosława Marszałek, Ewa Nowacka, Krystyna Zedlewska
Skład komputerowy: Ewa Nowacka

PATRON SZKOŁY

*Na rozsianych w tajgach i na stepach kościach
naszych rodaków, ofiar stalinowskiego totalita-
ryzmu, wznosi się polska Golgota Wschodu.*

W tym numerze:

Zsyłka po Po- wstaniu Styczni- wym	2
Sybiracy w malar- stwie	3
Rok Matki- Sybiraczki	4
„Żywa lekcja historii”	5
Wspomnienia	6
Sala Pamięci	7
U honorowano...	8
Konkurs o patro- nie `2008	9
Regulamin kon- kursu o patronie szkoły	10
W świątecznym nastroju	11
Czy wiesz, że ...?	12

I oto dziś
krzyż wzniesli
ze stali
dla tych,
co w Sybirze
bez krzyża zostali.

rys. Piotr Milewicz ucz.la

REGULAMIN KONKURSU SZKOLNEGO

Patron Szkoły „SYBIRACY”

Organizatorzy: Anna Góra, Ewa Nowacka, Mirosława Marszałek

Termin: I etap 4.03. 2009r. (środa) – godzina 8⁰⁰
II etap 23. 03. 2009r. (poniedziałek) – godzina 15¹⁵

Zgłoszenia drużyn przyjmują organizatorzy do dnia
 30 stycznia 2009r. od wychowawców klas

Komisja konkursowa: Anna Góra, Katarzyna Grohs, Ewa Nowacka
 Mirosława Marszałek

Nagrody dla laureatów: dyplomy, nagrody rzeczowe, puchar dla zwycięzców

Konkurs składa się z dwóch etapów:

I etap – udział biorą drużyny dwuosobowe z każdej klasy

- pisemny test wiedzy o życiu i działalności Sybiraków (wiadomości zawarte w szkolnych biuletynach informacyjnych) – klasowy zespół dwuosobowy
- praca plastyczna na temat: „Patron szkoły w oczach gimnazjalisty” przygotowana wcześniej przez zespół klasowy na zajęciach plastyki (termin oddania do oceny jury do dnia 3 lutego 2009)

Do II etapu konkursu zakwalifikowane zostaną drużyny z największą ilością punktów (nie więcej niż 5 drużyn).

II etap - udział bierze 5 zakwalifikowanych drużyn

- drużyny ustnie odpowiadają na pytania związane z Patronem Szkoły, recytacja wiersza na temat losów Sybiraków (recytuje jeden z członków drużyny podczas etapu finałowego).
- Ponadto wyłonieni zostaną zwycięzcy w kategorii: „wiersz” i „plakat”.

Serdecznie zapraszamy

KONKURSY

Sybiracy w malarstwie

„Prawdziwym bogactwem, z którego nieustannie możemy czerpać, jest nasza historia.”

Aleksander Sochaczewski, właśc. **Sonder Lejb** (ur. 3 maja 1843 w Iłowie, zm. 15 czerwca 1923 w Biedermannsdorf koło Wiednia), polski malarz żydowskiego pochodzenia, reprezentant romantyzmu, zesłaniec. Uczeń Warszawskiej Szkoły Rabinów, od 1860 studia w Szkole Sztuk Pięknych w Warszawie. Aresztowany jesienią 1862 na fali aresztowań po nieudanych zamachach na Aleksandra Wielopolskiego, więziony na cytadeli, skazany na zesłanie (1863). Po powrocie z zesłania (1884) z uwagi na brak zgody na pobyt władz carskich w Królestwie Polskim osiedlił się we Lwowie. Następnie mieszkał m. in. w Monachium i Brukseli, gdzie stworzył cykl przejmujących obrazów dokumentujących katogę i pobyt na Syberii w okresie zsyłek po Powstaniu Styczniowym.

Gudzińska, obywatelka Warszawy, nad przerębłą

Śmierć na taczce

W drodze do katogji
 Obraz znany jest też pod tytułem "Jutrznia".

Pożegnanie z Europą (1894). Obraz ma znaczenie symboliczne, autor uwiecznił szereg znanych zesłańców, w tym siebie - postać stojąca przy słupie granicznym z prawej strony.

Zdjęcia obrazów <http://archiwum.wiz.pl>

Wyjątkowy Rok!

Ubiegły rok 2008 poświęcony był Matkom Sybiraczkom, polskim bohaterkom, które przeżyły niewyobrażalne męki i cierpienia, przelewały łzy rozpacz, gdy z wagonów zmarłe z głodu, zimna i nieludzkich warunków ich dzieci, enkawudyści wyrzucali na pobożne torów. Któż odda ich dramat! Któż opisze ich rozpacz, gdy w obcej ziemi musiały złożyć ciała swych zmarłych pociech. Jak straszna musiała być świadomość i jak ogromna rozpacz, gdy rozeszła się wiadomość o możliwości powrotu do kraju, że trzeba zostać, że nie będzie nikogo, kto się o nie zatroszczy. Kto jest w stanie pojąć ten dramat!

W strasliwym i okrutnym czasie pobytu na zesłaniu polskie Matki broniły życia swych dzieci, grzały ciepłem swego ciała, za kawałek chleba oddawały najcenniejsze rzeczy. Uczyły swe dzieci ojczystego języka i dbały o to, by nigdy nie zapomniały, kim są i skąd pochodzą. Mówili o nich „gordyje Polaczki” – dumne Polki - a w tym określeniu była nienawiść i jednocześnie uznanie, że są takie dzielne. Wytrwać, przetrwać i wrócić, takie były dążenia i myśli Matek Polek - uratować swoje dzieci za każdą cenę. Nie zapomnijmy o nich!

Branka cykl Polonia, Artur Grottger

Kobiety polskie, matki i żony Sybiraczki

Branki Sybiru przeszło lat sześć

Przyszłych pokoleń święte ikony

Bijemy pokłony na Waszą cześć!

Finale konkursu szkolnego „Patron Szkoły – Sybiracy” 2008

Dnia 10 kwietnia 2008 r. o godzinie 15¹⁵ w sali gimnastycznej odbył się finałowy etap II Szkolnego Konkursu wiedzy o Patronie Szkoły – Sybirakach.

Rywalizowały ze sobą drużyny klas: 1a, 1f, 3a, 3c, 3d. Uczniowie prezentowali wiedzę o historii oraz współczesnym życiu Sybiraków. Ponadto każda drużyna wykazała się znajomością mapy Eurazji oraz recytowała wiersz o tematyce sybirackiej. **Zwyciężyła drużyna ubiegłorocznej klasy 3c reprezentowana przez Aleksandrę Stanisławską i Karolinę Smoderek.**

Drużyny klas, które zdobyły miejsca I - III otrzymały puchary oraz dyplomy; wszystkie klasy, z których drużyny brały udział w II etapie konkursu otrzymały wartościowe książki.

Ponadto **Monika Karpińska z klasy 1a otrzymała nagrodę specjalną za piękną recytację wiersza. Nagrody w tej kategorii - najładniejsze prace plastyczne z konkursu pt. „Patron Szkoły w oczach gimnazjalisty” otrzymały Maria Jankowska z klasy 3a oraz Sandra Szczutkowska z klasy 3b.**

Podczas konkursu goście wysłuchali montażu słowno-muzycznego upamiętniającego losy Sybiraków przygotowanego przez uczniów naszej szkoły pod kierunkiem p. Krystyny Zedlewskiej.

Dziękujemy wszystkim wychowawcom naszej szkoły za duże zaangażowanie i zainteresowanie konkursem, za wytypowanie drużyn oraz pomoc w przygotowaniu uczniów do konkursu.

Organizatorzy konkursu

Anna Góra

Mirosława Marszałek

Ewa Nowacka

U honorowano...

W dniu 26 września 2008 r. wręczono Krzyże Zesłańców Sybiru oraz Odznaki Honorowe Sybiraka. Uroczystość odbyła się w Sali Pamięci w Gimnazjum nr 6 w Grudziądzu.

Odznaczenia Krzyżem Zesłańców Sybiru w tym dniu otrzymali:
Anna Kolasińska oraz pośmiertnie Anatol Diks i Jerzy Karczewski.

Odznaką Honorową Sybiraka wyróżnieni zostali:

- Franciszka Gorgol
- Franciszka Klasa
- Halina Meyerowska
- Ludwik Żak
- Telewizja Kablowa Spółdzielni Mieszkaniowej
- Radio „Eska” Grudziądz
- Redakcja „Gazety Pomorskiej”
- Redakcja Gazety „Nowości

Odznaczenia wręczył prezes ZS Koło w Grudziądzu Tadeusz Biernat i jego zastępca Henryk Wiśniewski.

Były kwiaty, łzy wzruszenia i ogrom braw.

Wszystkim odznaczonym gratulujemy. Życzymy zdrowia i dalszej owocnej współpracy ze Związkiem Sybiraków i Gimnazjum nr 6.

„Żywa lekcja historii”

Nasze Gimnazjum podjęło współpracę z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinnie w Grudziądzu. Projekt

„Żywa lekcja historii” realizowany był dwuetapowo. W ramach realizacji I etapu uczniowie uczestniczyli w spotkaniu z dyrektorem i nauczycielami w Sali Pamięci. Prowadzący starali się przybliżyć losy Polaków wywożonych na skrajną poniewierkę na Syberię. W ramach drugiego etapu uczniowie naszej szkoły uczestniczyli w wycieczce do Szymbarka. Podczas wycieczki zwiedzali:

- bunkier Gryfa Pomorskiego
- Dom Sybiraka
- Pociąg Donikąd

Uczniowie w ciszy i skupieniu oglądali miejsca tych tragicznych zdarzeń.

W wycieczce uczestniczyli również zaproszeni Sybiracy, którzy w sposób przejmujący opowiadali o swoich losach na zsyłce.

moje wrażenia

Niedawno byłam na wycieczce szkolnej w Szymbarku, gdzie mogłam zobaczyć m.in. Dom Sybiraka i Pociąg Donikąd. Gdy oglądałam te różne obiekty, a także teraz, jak wracam pamięcią do tamtego miejsca, nasuwają mi się różne myśli.

Wiele ludzi nie zdaje sobie sprawy z tego, jak wyglądało życie na Syberii. Codziennością było tam zmaganie się z chłodem, głodem, bólem, cierpieniem i śmiercią. Człowiek musiał przyjąć niezłomną postawę i radzić sobie.

Spotkania z Sybirakami są dla mnie nie tylko cenną lekcją historii o świecie, w którym deptano ludzkie prawa. Uczą też one miłości do ojczyzny, hartu ducha i tego, że nie można się poddawać, że trzeba zawsze mieć nadzieję.

Anna Chrzanowska kl.3b

„Pan Bóg pozwolił im wrócić do Kraju by uczyli miłości do Ojczyzny nas wszystkich, a zwłaszcza najmłodsze pokolenie.”

Kazimierz Kankiewicz

W
S
P
O
M
N
I
E
N
I
A

Jestem synem osadnika wojskowego z Wołynia. W lipcu 1996 r. po 56 latach odszukał mnie kolega Włodek Krupiński i na Jego prośbę postanowiłem opisać garść wspomnień z okresu II wojny światowej (deportację wraz z rodziną do ZSRR). 10 lutego 1940 r. w godzinach rannych zjawili się u nas przedstawiciele miejscowej władzy w towarzystwie oficera NKWD i dali nam zlecenie w ciągu 2 godz. spakować niezbędne rzeczy, trochę żywności. Następnie zawieziono nas na stację w Radziwiłowie, gdzie stały już przygotowane wagony towarowe [...]. Pociąg zatrzymywał się co 2-3 dni. Kiedy brakowało wody to przez górne okienka opuszczano wiaderka na sznurku i nabierano śniegu w czasie jazdy. Po dwóch tygodniach dotarliśmy do miejsca przeznaczenia. Była to miejscowość Christoforowo w obwodzie Archanielskim [...].

W baraku w jednym pomieszczeniu na piętrowych pryczach rozmieszczono 20 rodzin. Obóz nie był ogrodzony, lecz był zakaz oddalania się poza jego teren. Codziennie sprawdzano obecność, a za oddalenie karano aresztem. Po kilku tygodniach mężczyzn wysłano do pracy przy wyrębie lasu oraz ładowaniu wagonów [...]. Ja mając 14 lat zacząłem pracę w tartaku przy okorowaniu drzew [...].

Zimą 1941/42 po podpisaniu umowy gen. Sikorski - amb. Majski, wolno było Polakom opuścić miejsce deportacji i udać się do innych rejonów na terenie ZSRR [...].

Moja rodzina wyjechała do oddalonego o 300 km miasta Słobodskoje [...].

Zimą w 1942 roku poszedłem wraz z siostrą Jadwigą do pracy w tzw. ekspedycji pomiarowej [...]. Tej zimy temperatura powietrza wynosiła od -20°C do -40°C [...]. Pracowaliśmy przez 10-12 godzin bez możliwości odpoczynku czy ogrzania się w ciągu dnia [...]. Kilka zimowych miesięcy pracowałem w tej ekspedycji, gdy pod wiosnę jakimś trafem dowiedziałem się o możliwości zatrudnienia w Fabryce Sklejek [...]. Do dnia dzisiejszego z tamtych lat pozostały mi szachy wykonane własnoręcznie wraz z szachownicą i pudełkiem oraz walizka masywna ze sklejki [...].

Ja z młodszym bratem i matką wróciłem do Polski w marcu 1946 r. w ramach repatriacji. Transportem zawieziono nas do Gryfina k/Szczecina, gdzie można się było osiedlić [...].

Sześćoletni pobyt na Syberii wspominam często jak zły sen. Lata mojej młodości wyrwane niemal z życiorysu [...].

SALA PAMIĘCI

10 kwietnia 2008 r. nastąpiło uroczyste otwarcie Sali Pamięci. **Honorowi goście:** Zofia Kalisz – prezes ZS w Toruniu, Stanisław Rychlik – z-ca prezesa ZS w Toruniu, kpt. Andrzej Makowski – komendant Garnizonu Grudziądz, Andrzej Cherek – kierownik Wydziału Edukacji, Jan Tesmer – wójt Gminy Grudziądz.

Sala pamięci systematycznie ulega zmianie. Jest wzbogacana o nowe materiały źródłowe, literaturę i elementy dekoracji.

W tym szczególnym miejscu odbywają się corocznie „żywe lekcje historii” prowadzone przez Sybiraków.

Uczniowie chętnie dzielą się z innymi wrażeniami i przeżyciami z tych spotkań.

Wychodząc z każdego spotkania z Sybirakami byłam wstrząśnięta tym, co usłyszałam. Wszystkie te opowieści były dla mnie niewyobrażalne. Sama nie wiem, czy bardziej współczułam tym ludziom, czy odczuwałam złość ... złość, że musieli tyle wycierpieć.

Jest dla mnie nieprawdopodobnym przeżyć w warunkach, w jakich musieli żyć Sybiracy. Bardzo ich podziwiam za silną wolę życia. Każdego dnia walczyli z mrozem, zmęczeniem, głodem, tęsknotą za rodziną, ojczyzną. Nieustannie starali się przetrwać, wierząc, że uda im się wyjść z tego piekła. Ból fizyczny jak i psychiczny musiał być ogromny. Jednak za każdym razem, kiedy słuchałam ich opowieści, czułam oburzenie. Nigdy nie mogłam pojąć tego, jaki los potrafili zgotować ludziodziom... Mimo iż wcześniej wielokrotnie oglądałam filmy dotyczące tej tematyki, to i tak słuchając tych historii na żywo, byłam niezwykle poruszona. Ból z jakim ci ludzie opowiadali o swoim losie, wywoływał we mnie ogromny smutek. Sama wizja ich oprawców, którzy codziennie z błogim spokojem patrzyli na ich śmierć i mękę, wzbudzała we mnie odrazę. Sądzę, że nigdy pojąć nie będę mogła tego, jak okrutny może być człowiek wobec drugiego człowieka i ta myśl na pewno będzie zawsze przepętniać goryczą.

Aneta Błachuta kl.3b